

PREUS

Artá Un trimestre . . . 1'50
A Forá Any . . . 7'00
A Extranger Id. . . . 10'00

Número solt: 10 cts.

Redacció i administració
Quatre Cantons, 3
(ARTA) Mallorca

L'ARTÀ

SETMANARI CATOLIC MALLORQUI

N'ANGEL GUIMERÀ

N'Angel Guimerà va neixe dia 6 de maig de 1649 a Sta Creu de Tenerife. Son pare era n'Agustí Guimerà natural de Vendrell per tant català. Sa mare Na Margalida Jorge era canariera però també de família desxendent de Catalunya. Son pare era negociant de vins com a successor d'un conec seu que havia anat a establir-lo a allà i mort aquest el pare d'en Guimerà liquidà el negoci i amb sa esposa i son fill N'Angel que llavors tenia 7 anys passa a viure a Barcelona deixant a Canaries un altre fill que visqué fins a noranta anys i fou la soca dels molts de Guimerans que hi ha a les illes.

Per disposició providencial la família Guimerà se salvà en distintes ocasions en que perillà la seva vida; en son primer viatge al arribar a Cádiz hagué ja fuit el vapor que els havia de dur a Barcelona: aqueil vapor el «Bianzares» naufragà pel camí morint tota la tripulació i el passatge. Fugint del cólera de Barcelona el 1856 no caberen en la diligència al anar-seu cap a Vendrell. Tot el passatge morí pel camí, de mort desgraciada.

Durant tota la vida de sos pares passà els anys visquent a Vendrell els estius i els hiverns a Barcelona. L'estada an aquell poble tarragoní en aquella terra que serva un noble deix de romanisme enmollà l'esperit i la sensibilitat del futur poeta.

Després dels estudis de primera ensenyansa En Guimerà entrà al pensionat dels escolapis

de Barcelona aont he passà tres anys augmentant s'educació literària, i passat aquest temps son pare el se posà an el costat perque li ajudás en el negoci. N'Angel, aprofitant les estones de lleguda escrigué els primers versos en castellà; mes el notari de Vendrell, historiador conegut en Jaume Ramon Vidales que era molt amic seu li aconsejà que escrigués en la llengua paterna i així ho fe tota la vida, trobant en aqueix idioma la més pura i genuina expressió del seus sentiments.

Fou la seva primera poesia «El rei i el conseller» que publicà en «La Gramalla» i an aquesta en seguiren moltes altres conquistantse aviat un nom entre els literats catalans formant part de les famoses penyes del *Café Suis*, del de les *Delícies* i altres.

De pronta entrà a la Redacció de «La Renaixensa» de la qual fou director fins al any 1886.

En els Jocs Florals de 1875 gonyà un accésit amb la poesia «Indibil i Maudoni».

Al any siguent guanyà la Flor Natural i el 1877 li foren concedits els premis ordinaris, únic cas que s'ha dat mai d'obtenirlos un mateix poeta. Ja Mestre en Gai sebre fou l'any vinent segretari i el 1874 i el 1888 se mesclà en la política activa. L'any de l'Exposició el 1888 quant la Reina d'Espanya anà a visitar-la en Guimerà redectà el Missatge que se li dirigí. Feu celebrats discursos i el 1894 fou elegit president del Unió Catalanista. A l'any siguent fou elegit president del Ateneu Barcelones.

L'aspecte mes gran d'en Guimerà és com autor dramàtic. Ell donà al teatre català un fons d'humanitat que no tenia l'universalisà. La primera obra quant tenia 36 anys fou la tragèdia «Gala Plàcidia», conseguint el primer èxit gradiens. La segona obra escènica fou «Judith de Welp» i seguidament «El Fill del Rey» i «Mar i cel». La primera s'estrenà a Novetats el 24 de mars de 1886 i «Mar i cel» a Romea el 7 de febrer 1888 amb un èxit clamorós. Aquesta obra fou traduïda immediatament al castellà i representada per Calvo a Madrid. Escrigué després a «Rey i Moujo» i «L'ánima morta» que'l gran Novelli representà en italià a Itàlia i la donà a conèixer després a diferents països. L'última tragèdia que escrigué fou «La Boja» dedicant-se després a escriure dramas essent el qui culminà aquest cicle «Terra Baixa» l'obra més representativa d'en Guimerà que s'estrenà traduïda en castellà en 1897 en el teatre de Tortosa. En aquest any s'estrenà també a París traduïda per n'Albert Gelec i dins pocs anys s'havia representada aquesta obra en tots els escenaris d'Europa i d'Amèrica. Es l'obra Capdal d'en Guimerà i ha donat tema a dues òperes una en francès i l'altre en alemany.

El 23 de maig de 1909 Barcelona el declarà fill adoptiu i tot Catalunya li reté public homenatge i desd'aquest homenatge ha produït moltes obres. La derrera, (fora «Joan Dallà» que fou prohibida pel Governador,) fou «L'Anima és meva» estrenada a Madrid i a Barce-

lona en 1921 conseguí un èxit popularíssim com en 1917 l'havia conseguit «Jesús que torna».

En 1887 se li publica les seues poesies completes—1870—1887), el 1909, un recull popular i en 1906 se publicà un volum de sos discursos amb el títol «Cants a la Pàtria». Les obres escèniques produïdes per en Guimerà i representades son 36 i la gran majoria d'elles han estades traduïdes als principals idiomes i «Terra Baixa» ho ha estat al francès, al portugués, al italià, al sicilià, al anglés, al alemany, al suec, al rus, al txec, al serbi i al yiddish.

Amb aquest extracte biogràfic que acabam de donar del gran dramaturg català els nostros lectos podran ferse càrrec de l'elevada personalitat que acaba de perdre la patria.

NOTA

Aquesta biografia estava ja composta pel n.º passat i per falta d'espai no fou possible aficarle-hi.

En el «Centre de Lectura»

NOTABLE CONFERENCIA

La societat «Centre de Lectura» que desde fa cosa de mig any vé funcionant amb gran èxit en la nostra vila d'Artá essent el seu fi principal *conrar ses intel·ligencies* dels seus socis, a més de tenir a la disposició d'aquest gran número de revistes i periòdics de sana doctrina, té organitzada, també per ells, una serie de conferencias que en el seu local se van donant desi-ara.

Ahir era Mossen Andreu Caimari, renombrat poeta mallorquí el qui de sa seva paraula exisa:

dora usant el llenguatge del gran Lluï, tenia cautiva per espai de cinc quarts a una numerosa concurrència; avui ha estat l'il·lustrat capellà del regiment d'Inca Rt. D. Juan Arjona, el qui amb sa seva hermosa llengua cervantina, ha lograt entusiasmar per espri d'una hora a una concurrència més numerosa, si volem que la de l'altra vegada.

Llástima gran que no disposguem la dita societat d'un local més capaç que el que tèm!

D'aquesta derrera conferencia anam ara a fer una breu ressenya com ja s'en feu de s'altra an el seu temps.

**

Feta la presentació del Il·lustre conferenciant per Mossen Andreu Caselles, s'aixecà aquell en mig d'un gran aplaudiment.

Després de recriminar la conducta d'aquells qui parlen malement d'Espanya atribuint-ho a que no la coneixen, i de recomenar que l'estimin molt, no perque siguin tal o qual cosa, sinó perque a tots nos va infantar, com no estima un bon fill a sa mare, perque sia hermosa, sinó perque el concebé i donà a llum, passà a desenrotllar, dividint-lo el sigüent tema: «Espanya en el pasado y en el porvenir»

I

«ESPAÑA EN EL PASADO»

Després d'haver donades una par-tida de definicions del concepte de pàtria digué que Espanya ja mai pogué esser conquistada. Ho demostrà en clars exemples citant els fets de sa venguda dels Fenicis, Cartaginesos, Romans, Jueus, Vándals i Alans.

«Con el establecimiento de la »Religi6n cristiana, en Espanya —continúa diguent— »empezó »nuestra verdadera Historia. »Desde entonces hasta el pre-sente de la Historia de Espanya »está enlazada con la religi6n y »los mejores cat6licos son tam-»bien los mejores espanyo-»les.

Amb paragrafs plens d'elo-cuència, feu una descripci6 de les guerres soostengudes pels espanyols contra els moros, desde el principi de la reconquesta allà a Covadonga fins an els nostros dies, en el Marroc acabantlos amb aquestes paraules: «Dios quiera que terminen pron-to». (Gran ovaci6)

D'una manera inimitable va demostrar la significaci6 del Pilar, i amb els colors més vius va pintar sa grandesa de la Reina Isabel la Católica.

Feu després un gran elogi de les distintes regions espanyoles passant enseguidament a parlar

del periodo de sa decadencia espanyola amb els reis Felip III i Felip IV i Carles II.

Digué que llavors Espanya no tenia ni Reis ni goveras, però tenia poble, i per aixó se salvá.

Inmediatament va citar fentho d'una manera brillantissima, el cas de s'independencia espanyola es temps de Napole6n I.

II

«ESPAÑA EN EL PORVENIR»

Començá aquesta segona part demostrant d'una manera brillantissima la significaci6 del fet d'haverse col·locada l'imatge del Sagrat Cor de Jesús demunt «el Cerro de los Angeles» i del de sa visita del Rei Anfos XIII al Papa Pio XI. Parafressed després, al discurs d'aquell.

Amb paragrafs brillants feu immediatament un gran elogi del Rei i de sa Patria, acabantlos d'aquesta manera. «Si siempre es esto la Patria, lo es mucho más, cuando se trata de la »Patria espanyola, que necesito »de las columnas de Hércules. »para sostener su escudo que »dominó en todos los mares»

Feu, després, un elogi grandios del exercit espanyol, dels Lleonaris i dels Regulars, posant ben de relleu la valentia d'en Mi·lun Astray, d'en Gonzales Tablas, d'en Valenzuela i d'en Franco.

Citá enseguida i molt oportunament aquestes frasses que el President del Directori digué an en Roman6nes i an en Melquíades Alvarez: «Que se salve España aunque las leyes escritas tengan que quemarse o se declaren inservibles las constituciones»

Digué que per salvar Espanya es precis educar religiosament a sa jovintut, l'ensenyar-li a lluitar

Afegí que morir lluitant es vencer.

«Eduquemo-nos a nosotros mismos —acabá dient— y aun que »pocos venceremos. Las almas »no son vencidas.

«Todos debemos cooperar a la »salvaci6n de la Patria, aunque »sea preciso morir.

**

Els aplaudiments de la numerosa concurrència durant el brillantissim discurs del Sr Arjona se repetien continuament, i al final se li tributá una llarga i ben merecudada ovaci6.

Fou aquesta una conferencia de que tothom s'en llepa els dits.

**

Enhorabona la més completa a la Junta Organisadora, i Deu fassí que aquets cassos se repetesquin amb molta frecuencia.

X.

DE CAPDEPERA

Estam en el ple de la cullida de metles els preus enguany son execius, en general se paguen a 55 pts. i se diu que n'han pagades a 57 pts. Son preus que no se voven tots els anys. Diuenge el comerciant l'amo'n Pere Juan Bibi en comprá de 900 a 1000 Hei ha rotlos que n'hi ha moltíssimes. Els pagesos casi tots ja tenen venut.

Els treballadors ja acaben d'arrabassar les paumes; enguany n'hi hapoquetes a causa d'haver plogut poc.

—La festa de St. Roc promet esser de rumbo; se fan bastants de preparatius i promet fer-se una revetla de pinyol verney.

—Son quatre les pareies que pesquen al bou per la nostra costa; aixó es senya que agafen molt de peix; els pescados de xerxa també agafen bastantes llagostes però els preus son baixets.

—Se troben entre noltros per passar la temporada d'estiu la Sra. Viuda de D. Miquel Moll i les seves filles.

—S'està parlant de la festa de S. Bartomeu i se fan gestions per arreglar un hipódromo, si s'arriba a conseguir serà el número principal de la festa.

Se tracta de llogarló al Pla de ses Rotges a l'entrada de Calarajada al n.º. qui ve donarem més detalls.

Corresponsal

RELLIGIOSES

PARROQUIA

Demá a l'hora de costum se celebrarà la Comuni6 general per les Filles de la Purissima.

L'Ofici Major serà a Sant Salvador.

CONVENT

Demá festa dedicada a la Beata Catalinas Tomás, amb Ofici en el que predicarà el Rt. P. Rafel Ginart de St. Juan.

Diá 16 diada de St. Roc, com cada any se celebrarà solemne festa. Predicarà l'artaneng P. Fr. Cristofol Esteva T. O. R.

DE CA NOSTRA

METEOROLOGIA

Estant en el fept de s'estiu persisteix la calor encare que no tant forta com aquest estiu derrer.

ESTAT SANITARI

Si be no hi ha malalties contagioses, es noten alguns casos de «gástriques»

MALALT DE GRAVEDAD

Haguen-se agravat molt en la malaltia que fa temps pateix dijous foren administrats els Sants Sagraments a l'amo'on Antoni Melndro de Son Pentinador. Deu li assistesca per la part que més convenga.

MORTA

El dia de San Salvador a les deu del vespre deixá d'existir la madona Maria Antich mare dels nostros amics Antoni Sales (a) Fuig i D. Miquel Practicant de la Farmacia San Josep de Palma. Tenia ja 89 anys. Encara que de principi tengué una petita infecci6 intestinal ha morta de veillesa. Tant a l'acompanyada com a l'ofici funeral heí assistit numerosa concurrència posant-se de manifest les mo tes simpaties personals de que gosa la familia de la finada a la qual i especialment a sos dos fills demunt dits acompanyam an son just dolor

ALTRE MORT

Segons noticies el mateix dia de San Salvador mori també a Palma després de sufrir una delicada operaci6 Mestre Pep Cursach (a) Escolá. Acompanyam a sa familia tota amb el sentiment i Deu lo tenci a la gloria.

DESGRACIA

El dissapte de St. Salvador, el nostro amic En Juan Bonin (a) Merin tengué la desgracia de caura dins cassava mateix amb tan ma'a fortuna que se rompé una cama. Sentim sa desgracia.

VIATGE D'ESTUDI

Son entre noltros en viatge d'estudi els bons amics D. Miquel R. Ferrá, Bibliotecari i Director de la Recidencia d'Estudians de Barcelona, i el musicolee D. Baltasar Sempere que han vengut estudiar el folklore músical de Mallorca, recullint tonades populars per l'obra del Cançoner Musical de Catalunya.

NOTA ALS LLEGIDORS

El poc temps de que 'ls nostros caixistes han dispost nos ha obligat a publicar aquest n.º d'una sola fuya, per lo que los demanam dispensa.

També a causa del poc temps, mos queda a fer la ressenya de les bestes de St. Salvador que aniran al proxin numero.

MERCAT D'INCA

Bessó a	16'00	quintá
Blat a	21'50	sa cordera
Xexa a	21'00	« « «
Ordi mallorquí a	16'00	« «
« foraster a	15'50	« «
Civada mallorquina	12'00	pts. id.
« forastera a	11'50	« «
Faves cultores a	35'00	« «
« ordinaries a	26'00	« «
« pel bestia a	25'50	« «
Mais a	36'00	« «